

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“

с. Арчар, ул. „Васил Левски“ №7, телефон: 09317/23-13, e-mail: archar@suhristobotev.com

Утвърдил: П
                          / Ширин Шахин,
Директор на СУ „Христо Ботев“/

ПЛАН
ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ
ТОРМОЗ
В СУ „ХРИСТО БОТЕВ“
с. Арчар

*Планът е разработен в изпълнение на Заповед № РД09-5906/28.12.2017г.
на Министъра на образованието и науката*

• НАСИЛИЕ МЕЖДУ УЧЕНИЦИ

Насилието оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на тези, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват.

Тормозът е форма на насилие, която е сбор от съзнателни негативни постъпки – дълготрайни и в по-чести случаи насочени към един и същ ученик.

Проявите на тормоз в училище най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- **Физически тормоз** – причиняване на болка
- **Вербален тормоз** – обиди и подигравки
- **Психичен тормоз** – заплахи и изнудване
- **Социален тормоз** – изолация
- **Виртуален тормоз** – обиди чрез т.н. социални мрежи

• МЕРКИ СРЕЩУ ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

1.1. Оценката на тормоза в училището се организира от ръководството на училището със съдействието на педагогическия съветник и класните ръководители в началото и в края на всяка учебна година. Целта е да се определят формите и видовете тормоз.

1.2. Провежда се чрез анкета от педагогическия съветник и класните ръководители до 4 седмици от началото на учебната година и до 4 седмици преди края на учебната година.

1.3. След обобщаване на резултатите от изследването, педагогическият съветник запознава персонала на училището с оценката на проблема.

1.4. На базата на извършената оценка се изготвя план за противодействие на училищния тормоз и за справяне с насилието, който се актуализира всяка година до края на месец октомври.

2. Дейности за превенция и предотвратяване на училищния тормоз

Дейности на ниво клас/класна стая

2.1. С цел създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза:

- в часа на класа всеки класен ръководител използва формите на групова работа, дискусии, споделяне на опит за разясняване на проблема за същността и видовете тормоз между учениците в училище
  - учителите по БЕЛ, история, география и предметите от философския цикъл ползват теми от учебното съдържание за работа и анализ по проблема насилие
- 2.2. Класните ръководители и педагогическия съветник провеждат разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чувства унизен или заплашен.
- 2.3. Всяка паралелка заедно с класния ръководител, със съдействието и на педагогическия съветник, изработва общи правила на поведение в училище и процедура, описваща мерките в случай на нарушаване на правилата.

III. ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладяни от учителите, а някои от самите ученици. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. Важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват.

Ако се касае просто за приятелска игра учителят следва да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят.

Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз е необходимо да се предприемат следните действия.

1. Прекратяване на тормоза

Всеки учител е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз:

- В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях;
- На по-късен етап се обсъждат причините за насилието или се изяснява ситуацията.;
- Важно е учителят да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

2. Реакция към ученика, упражнил тормоза

- 2.1. Подходът при по-лека ситуация е по преценка на класния ръководител
- Учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, показва ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че хората правят грешки, които следва да бъдат поправени, без да се налагат наказания;
  - Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката

си. С това негово решение трябва да се съгласи и потърпевшият от тормоза ученик;

- Класният ръководител изслушва ученика, упражнил тормоза в отсъствието на потърпевшия ученик;
- След изясняване на ситуацията, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на учениците и дава обратна връзка;
- Класният ръководител следва да потърси съдействие от педагогическия съветник, които също могат да подпомогнат работата на учителя като наблюдават ученика във взаимоотношенията му с другите ученици и дадат насоки за действията и мерките, които класният ръководител да предприема при необходимост.

2.2. При системно повторение на едно и също поведение:

- Класният ръководител уведомява родителите за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другия ученик от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;

2.3. При много сериозен тормоз, например използване на сила или ситуации, които застрашават живот, се уведомява Отдел за закрила на детето към ДСП – Димово, както и ОД на МВР – Видин.

- Учителят или служителът, станал свидетел на подобен тормоз, ако не може да се справи сам е длъжен да потърси помощ от охраната в училището, учители, педагогически съветник, дежурния екип или други лица, намиращи се в района на инцидента;
- След прекратяване на физическия контакт между лицата, свидетелят на тормоза уведомява директора на училището
- Педагогическият съветник уведомява отдела за „Закрила на детето” по местоживееене и отдела за „Закрила на детето” към ДСП, РУО и ОД МВР

3. Реакциите към ученика

Работата трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение.

- Задължителна е консултацията с педагогическия съветник, както и разговора на класния ръководител с ученика, за да се разбере какво точно се е случило;
- Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Класният ръководител наблюдава ученика в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Други реакции

Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо учениците, станали обект на тормоз.

5. Процедури и алгоритъм при установен училищен тормоз между учениците.

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване -изтъкване на	Учител, класен ръководител,

	нарушеното правило - налагане на съответната последица	педагогически съветник
Системно повтаряне на нарушенията на правилата	Регистрация за тормоз - възстановяване на щетата, разговаря се с родителите, консултиране с УКС.	Класен ръководител, педагогически съветник
Сериозно нарушение – лоупотреизползване на сила, както и ситуации, в които съществува опасност за живота	Среща с родителите - възстановяване на щетите Отдел Закрила на детето, ОД МВР,	Директор, педагогически съветник, класни ръководители

IV. Единен регистър в училището за описване на ситуации на училищен тормоз

- Всяка ситуация на тормоз се описва в регистъра на СУ „Христо Ботве“ от педагогическия съветник, който я наблюдава с цел проследяване развитието на случая във времето и планиране на подходяща подкрепа;
- Регистърът съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети;
- Регистърът се съхранява на общодостъпно място в учителската стая;
- Класните ръководители следят вписаните в регистъра случаи и предприемат необходимите мерки за взаимодействие с учителите и родителите.

V. Работа с институции

В случаите, при които поведението на ученика се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от педагогическия съветник, а при нужда и от страна на отдел „Закрила на детето“.

Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който следва да уведоми съответния отдел „Закрила на детето“ по местоживеене и отдела за „Закрила на детето“, на чиято територия е училището, ОД МВР – Видин и всички ангажирани страни. В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от съответните отдели „Закрила на детето“ към РДСП – Видин.